

संस्कृतभारती (उत्तर-तमिळनाडु)
गीतासोपानम्/दीक्षा/भाषाप्रवेशः - प्रथमभागः

नाम - _____

अङ्काः 75

(Full Name in English) _____

कालावधिः होरात्रयम्

Regn. No. - _____

दूरवाणीसंख्या _____

वास-प्रदेशः (Res. Area) _____

माघः - विकारिसंवत्सरः

फिब्रवरी -2020

मुख्यसूचना –उत्तराणि उत्तर-पत्रे लिखत ।

अ) अधो दत्तानाम् अन्यरूपद्वयं लिखत ।

10

१)	बालकेन	_____	_____
२)	वीणायाम्	_____	_____
३)	_____	गुर्वोः(6)	_____
४)	प्रकृतिम्	_____	_____
५)	पितरि	_____	_____
६)	_____	_____	स्थालिकासु
७)	_____	हे नद्यौ	_____
८)	चम्वा	_____	_____
९)	_____	वधूभ्याम् (5)	_____
१०)	_____	_____	मुनिषु

आ) उचितं पदं चित्वा उत्तरं लिखत ।

5

१. भवान् कुत्र वसति ? (ग्रामम् / ग्रामे)
२. वैद्यः कस्मै औषधानि ददाति? (रुग्णाय / रुग्णम्)
३. केषां महतीं चमूं पश्य? (पण्डुपुत्राणाम् / पाण्डुपुत्रेभ्यः)
४. बालकः कुतः वस्तूनि आनयति ? (आपणे / आपणात्)
५. केन विना तृणमपि न चलति? (तस्य / तेन) ।

इ) एतानि पदानि वचनानुसारं पृथक् कृत्वा लिखत ।

7

यतिभिः, बालकस्य, वदति, कुरुथः, पश्यामि, पठतु, पाण्डवाः,
शिशुभ्यः, लतयोः, साधूनाम्, नमथ, वृक्षाभ्याम्, अस्माकम्, आवाम्

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

ई) निर्देशानुसारं परिवर्तनं कृत्वा वाक्यं लिखत ।

8

१. दिनेशः विद्यालयं गतवान् । (स्म प्रयोगः)
२. अर्जुनः युधि भीष्मं अपश्यत् । (क्तवतु प्रयोगः)
३. सेवकः कार्यं करोति । (बहुवचने)
४. योगी आसने उपविशति । योगं आचरति । (ल्यप्)
५. शिक्षकः कथां कथयति । (लङ्-भूतकाले)

६. त्वं पाठं पठसि । परीक्षां लिखसि । (क्त्वा)
 ७. आञ्जनेयः आशोकवने सीतां अपश्यत् । (लट्-वर्तमानकाले)
 ८. वयं संस्कृतकार्यं कुर्मः । (लृट्-लकारे)

उ) अव्ययानि प्रयुज्य वाक्यद्वयं योजयत ।

5

(यावत् - तावत्, यदि - तर्हि, नो चेत्, यद्यपि-तथापि, यथा-तथा)

- १) योगासनं करोति । शरीरं दृढं भवति ।
 २) वृष्टिः भवति । सः छत्रं न स्वीकृतवान् ।
 ३) दिनेशः कार्यं करोति । रमेशः न करोति ।
 ४) भवान् शीघ्रम् आगच्छतु । पिता तर्जयति ।
 ५) अश्वः शीघ्रं धावति । धेनुः शीघ्रं न धावति ।

ऊ) उचितं पदं चित्वा वाक्यं पूरयत ।

6

- १) बालिकाः क्रीडाङ्गने _____ (क्रीडन्ते / क्रीडन्ति / क्रीडन्ती) ।
 २) त्वम् उच्चैः _____ (वदतु / वदन्ति / वद) ।
 ३) ते श्वः परीक्षां _____ (लेखिष्यन्ति / लिखिष्यन्ति / अलिखन्) ।
 ४) अहं शङ्करं _____ (नमति / नमन्ति / नमामि) ।
 ५) मामकाः पाण्डवाः च किं _____ (अकुर्वम् / अकरोः / अकुर्वत) ।
 ६) यूयं श्लोकं _____ (अशृणोत् / शृणोषि / शृणुथ) ।

ऋ) धातु-रूपाणि लिखत । (द्वयोः एव)

6

१. वद् (लङ्-भूतकालः) २. दा (लट्-वर्तमानकालः)
 ३. दृश् (लृट्-भविष्यत्कालः) ४. स्था (लोट्-आज्ञा/प्रेरणा)

ऋ) सङ्ख्यावाचकं पदं अक्षरैः लिखत ।

4

(१) 19 (२) 85 (३) 36 (४) 99

लृ) वाक्यं शुद्धं कुरुत ।

6

१) पुत्री माता सह मन्दिरात् आगच्छति ।

२) माता पात्राणां क्षालनानि करोति ।

३) सः सुधाखण्डं लिखति ।

४) छात्राः उत्तरं अपठत् ।

५) त्वं गृहपाठं लिखित्वा आनयन्तु ।

६) मार्गस्य उभयतः वृक्षाः सन्ति ।

ए) प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

2

१) अद्य सोमवासरः । श्वः मङ्गलवासरः ।

२) इदानीं समयः पञ्चवादनम् । कार्यक्रमः सप्तवादने भविष्यति ।

ऐ) पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत ।

5

१) च २) अतः ३) एव ४) इति ५) खलु

ओ) अनुच्छेदं पठित्वा उत्तरं लिखत ।

6

चन्द्रगुप्तः मगधदेशस्य महाराजः । तस्य मन्त्री चाणक्यः । सः तपोधनः राजतन्त्री च आसीत् ।
यद्यपि सः मन्त्री तथापि एकस्मिन् कुटीरे वसति स्म । वैराग्यभावनया सः पूर्णः आसीत् ।
एकवारं महाराजः चाणक्याय कम्बलान् समर्पितवान् । एतान् कम्बलान् दरिद्रेभ्यः ददातु इति
सूचितवान् । केचन चोराः रात्रौ कम्बलान् चोरयितुं चाणक्यस्य कुटीरं प्रविष्टवन्तः ।
मध्यरात्रिसमयः । शीतकालः । अतीव शैत्यम् असीत् । तथापि चाणक्यः कटे एव निद्रितः

आसीत्। चोराणां बहु आश्चर्यम् अभवत् । समीपे बहवः कम्बलाः आसन् । किन्तु चाणक्यः कम्बलं विना निद्रां करोति स्म । चोराः चौर्यं न अकुर्वन् । ते चाणक्यम् उत्थाप्य पृष्ठवन्तः - “भोः महोदय ! पार्श्वे कम्बलानां राशिः एव अस्ति । तथापि त्वं किमर्थं भूमौ शयनं करोषि?”

चाणक्यः उक्तवान् – “महाराजः दरिद्रेभ्यः दानाय कम्बलान् दत्तवान् । तेषाम् उपयोगं कर्तुं मम न अधिकारः” । एतत् श्रुत्वा चोराः लज्जाम् अनुभूतवन्तः। ते चिन्तितवन्तः – “अन्यस्य वस्तुनः उपयोगेन अधर्मः भवति इति चाणक्यस्य विचारः अस्ति । वयं प्रतिदिनम् अन्यस्य वस्तु एव अपहरामः। अधर्मं कुर्मः । पापस्य सङ्ग्रहः च भवति ।

कथां अनुसृत्य उत्तराणि लिखत -

१. चाणक्यः कः? सः कीदृशः च आसीत् ?
२. मगधदेशस्य राजा कः ?
३. महाराजः चाणक्याय किमर्थं कम्बलान् दत्तवान् ?
४. चोराः केन कारणेन चौर्यं न अकुर्वन् ?
५. अन्यस्य वस्तुनः उपयोगेन किं किं भवति?
६. चाणक्यः कुत्र निद्रां करोति स्म ?

औ) एकं शीर्षकम् अधिकृत्य पञ्च वाक्यानि लिखत ।

5

१. मम संस्कृतपठनस्य लक्ष्यम् ।
३. मम प्रदेशे संस्कृतम् ।

॥ वदतु संस्कृतम् , जयतु भारतम् ॥